

COUNCIL OF EUROPE CONSEIL DE L'EUROPE

Strasburq, 9 dekabr 2005-ci il

CEPEJ (2005) 12 REV.

ƏDALƏT MÜHAKİMƏSİNİN SƏMƏRƏLİLİYİ ÜZRƏ AVROPA KOMISSIYASI (CEPEJ)

VAXTIN İDARƏ EDİLMƏSİ ÜZRƏ YOXLAMA VƏRƏQƏSİ

(Ədliyyə sistemində işə
baxılma müddətinin təhlili ilə
bağlı göstəricilərin yoxlama vərəqəsi)

CEPEJ - Ədalət Mühakiməsinin Səmərəliliyi üzrə Avropa Komissiyasının
6-cı plenar iclasında qəbul edilmişdir
(7–9 dekabr 2005-ci il)

Bu yoxlama vərəqəsi anket deyil, ədliyyə sistemində müvafiq məlumatın toplanılmasına yardım və məhkəmə icraatlarının hədsiz gecikmələrinin azaldılması, məhkəmə icraatlarının səmərəliliyinin, müvafiq şəffaflığın və ədliyyə sistemləri iştirakçılarının öncədən proqnozlaşdırma imkanının təmin edilməsi məqsədilə məhkəmə icraatları müddətinin müvafiq aspektlərinin təhlil edilməsinə yardım etməyə çalışan maraqlı tərəflərin daxili istifadəsi üçün nəzərdə tutulan vasitədir.

Bu vərəqə məhkəmə idarəçiliyi və işlərin idarə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyan ədliyyə nazirlikləri, hakimlər, məhkəmə icraçıları daxil olmaqla, ədliyyə sisteminin idarə edilməsinə görə cavabdeh olan qanunvericilər və siyasəti müəyyən edən dairələr, eləcə də ədliyyə sisteminin fəaliyyətini təhlil edən tədqiqat institutları üçün nəzərdə tutulmuşdur. Vərəqə həmçinin ədliyyə sistemlərinin məhkəmə icraatlarının müddətinin idarə edilməsi və problemsiz, yubanmasız və şəffaf idarənin təşkil edilməsi ilə maraqlanan bütün təşkilatlar və şəxslər tərəfindən istifadə oluna bilər.

Yoxlama vərəqəsi haqqında arayış, yoxlama vərəqəsinin məqsədi

Ədliyyə sistemində ləngimələrin qarşısını almaq və ya zaman müddətini azaltmaq məqsədilə, dövlətlər gecikmələrin harada və hansı səbəbdən baş verdiyi haqqında məlumat toplamalıdırlar.

Avropa İnsan Hüquqları Konvensiyası və İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin presedent hüquq ədliyyə sistemlərindən müvafiq zaman müddətində ədalətli məhkəmə hüququnun səmərəli şəkildə təmin edilməsini tələb edir. Məhkəmə icraat müddətini işin halları kontekstində, xüsusən işin mürəkkəbliyini, ərizəçinin və müvafiq səlahiyyətli orqanların davranışını və məhkəmə prosesinin iddiaçı üçün kəsb etdiyi əhəmiyyəti nəzərə almaqla qiymətləndirir. Beləliklə, Məhkəmə icraat müddətini xüsusən ədliyyə sisteminin istifadəçilərinin baxış bucağından qiymətləndirir. Mülki hüquq və öhdəliklərin mühafizəsi effektiv olmalı, illüziya səciyyəsi daşımamalıdır. Məhkəmə icraatlarının müddəti məhkəmədən öncə işin açılmasından başlayaraq yekun və məcburi məhkəmə qərarının icra edildiyi müddətə qədər tam şəkildə dəyərləndirilməlidir.

Məhkəmənin presedent hüququna və milli ədliyyə sistemlərinin təcrübəsinə əsaslanaraq, Ədalət Mühakiməsinin Səmərəliliyi üzrə Avropa Komissiyasının "Ədliyyə sistemləri üçün yeni məqsəd: hər bir işin müvafiq və qabaqcadan proqnozlaşdırıla bilən müddətdə nəzərdən keçirilməsi" adlı Çərçivə Proqramı məhkəmə icraatlarının müddətini proqnozlaşdırıla bilməsinin əhəmiyyətini vurğulayır. Proqram həmçinin fəaliyyət müşahidə olunmayan dövrünün (gözləmə müddəti) icraat müddətinə əhəmiyyətli təsirini qeyd edir.

CEPEJ fəaliyyətləri çərçivəsində aparılan araşdırmalar¹ bir çox ədliyyə sistemlərinin indiyədək icraatların müvafiq növlərinin müddəti və gecikmələrinin qiymətləndirilməsi üçün əhəmiyyətli məlumatı toplamadıqlarını və yaxud istifadə etmədiklərini göstərmişdir. Xüsusilə, məhkəmə sistemlərinin qiymətləndirilməsi üçün nəzərdə tutulan Pilot Cədvəlinin nəticələri ("Avropa Məhkəmə Sistemləri 2002: faktlar və rəqəmlər"²) məhkəmə icraatlarının müddəti ilə bağlı suallara tam və dəqiq şəkildə yalnız bir neçə ölkənin cavab vermək iqtidarında olduğunu nümayiş etdirmişdir.

CEPEJ həmçinin Avropa Hakimlərinin Məşvərət Şurasının "müvafiq zaman müddətində ədalətli məhkəmə və mübahisəli məsələlərin həll olunması üzrə alternativ vasitələr nəzərə alınmaqla, hakimlərin məhkəmədəki rolu haqqında" 6 nömrəli rəyini³ və CEPEJ-də müşahidəçi qismində təmsil olunan digər ədliyyə mütəxəssisi təşkilatlarının rəylərini nəzərə almışdır.

Bu vərəqə üzv ölkələrə onların ədliyyə sistemlərinə məhkəmə icraatlarının müddəti ilə bağlı müvafiq məlumatları toplamaq və müvafiq aspektləri təhlil etmək imkanı yaratmaq üçün yardım məqsədi daşıyır. Burada məqsəd əsassız gecikmələrin azaldılması, icraatların səmərəliliyinin və ədliyyə sistemi istifadəçiləri üçün zəruri şəffafıq və öncədən proqnozlaşdırma imkanının təmin edilməsidir. Vərəqə icraatların iki səviyyədə təhlilinə imkan

---

¹CEPEJ, eləcə də CEPEJ sənədləri haqqında müvafiq məlumatları aşağıdakı internet sahifəsindən əldə edə bilərsiniz:
www.coe.int/CEPEJ

²Ədalət Mühakiməsinin Səmərəliliyi üzrə Avropa Komissiyasının 4-cü plenar iclasında qəbul edilib (dekabr 2004-cü il).

³Xüsusilə 43-cü bəndə nəzər yetirin: "Hal-hazırda geniş qəbul edilmiş meyarlara əsaslanmaq qeyri-mümkün olduğundan, Avropa Hakimlərinin Məşvərət Şurası keyfiyyət göstəricilərinin ən azı hüquq mütəxəssisləri ilə razılıq əsasında seçilməsini tövsiyə edir, özünü idarə edən müstəqil məhkəmə orqanlarının "keyfiyyət" məlumatlarının seçilməsində və toplanmasında, məlumat toplanması prosedurunun hazırlanmasında, nəticələrin dəyərləndirilməsində, rəylərin məxfi zəmində ayrı-ayrı subyektlərə, eləcə də geniş ictimaiyyətə yayılmasında mərkəzi rol oynaması məsləhət görülür; işə bu cür cəlb olunma məhkəmə hakimliyinin müstəqilliyini nəzərə alan göstərici və dəyərləndirmə ehtiyacını keyfiyyət qiymətləndirməsi ehtiyacına uyğunlaşdırıla bilər".

verməlidir: ilkin mərhələlərdən yekun qərarədək bütövlükdə icraat müddəti (həmçinin qərarın icrası tələb olunduqda, həmin qərarın icrasınadək - Dövlətin vəzifəsinə daxil olduqda); və məhkəmə icraatlarının ayrı-ayrı mərhələləri (fəaliyyət müşahidə olunmayan dövrünün təhlilinə xüsusi diqqət yetirilməklə). Nəticə etibarilə, bu vərəqə milli ədliyyə sistemlərinin fəaliyyətinin məhkəmə icraatlarının müvafiq növlərinin müddəti baxımından qiymətləndirilməsinə (həm CEPEJ tərəfindən növbəti dəyərləndirmə raundları çərçivəsində, həm də digər qiymətləndirmə tapşırıqları üçün) və zamanın idarə olunması, eləcə də milli ədliyyə sistemlərində gecikmələrin azaldılması siyasətinin asanlaşdırılmasına yardım edə bilər. Bu səbəbdən vərəqə bütün maraqlı tərəflər, xüsusilə ədliyyə nazirlikləri, məhkəmə sədrləri, hakimlər və digər hüquq mütəxəssisləri arasında yayılmalıdır.

VAXTIN İDARƏ EDİLMƏSİ GÖSTƏRİCİLƏRİNİN YOXLAMA VƏRƏQƏSİ

BİRİNCİ GÖSTƏRİCİ: ÜMUMİ MƏHKƏMƏ İCRAATI MÜDDƏTİNİN QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ BACARIĞI

Vaxtın düzgün idarə edilməsi yalnız məhkəmə icraatlarının ayrı-ayrı mərhələlərinin deyil, həmçinin başladığı andan yekun qərara, müvafiq olduqda məhkəmə qərarının icrasınadək icraatın ümumi müddətinin qiymətləndirilməsi bacarığı tələb edir.

• Məhkəmə icraatlarının istifadəçilərin nəzər nöqtəsindən müəyyən edilməsi

1. Hər bir məhkəmə icraatının⁴ işin qaldırılmasından başlayaraq yekun və icbari qəraradək xüsusi identifikatoru (məsələn, işin nömrəsi) və ya bağlayıcısı mövcuddurmu?

- İşə başqa məhkəmə və ya səlahiyyətli orqan baxdıqda (məsələn: apellyasiya zamanı), cinayət işinin adı/nömrəsi/digər işlər ilə əlaqəsi iddia və ya ittihamla eyni olur, yoxsa hər dəfə dəyişir?
- Yüksək məhkəmə instansiyası hüquqi müdafiə vasitəsi hesabına qərarı ləğv etmək və işi yenidən baxılması üçün qaytarmaq haqqında hökm çıxardıqda, işə yenə eyni iş kimi baxılır?
- Cinayət işləri birləşdirildikdə (və ya ayrıldıqda) işin qaldırıldığı ilkin tarix yenə də icraatın müddətinin hesablanması zamanı istifadə olunurmu?

• İcraatların ümumi müddətinin müəyyən edilməsi

2. Həllini gözləyən məhkəmə icraatlarının ümumi müddətini müəyyən edə bilərsinizmi?

- Məhkəmə qarşısında işin qaldırılmasından yekun və məcburi qüvvəyə malik qərarın verilməsinədək icraatın müddəti haqqında məlumat mövcuddurmu? Məhkəmə işinin başlamasından əvvəl formal prosedurlar mövcud olduğu təqdirdə, bu prosedurların müddəti haqqında məlumat mövcuddurmu?
- Məhkəmə işinin başlamasından qərarların qüvvəyə minməsi/ icrasına qədər (müvafiq olduğu təqdirdə) icraatın müddətini müəyyən etmək mümkündürmü?
- Məhkəmə işlərində müraciət tarixindən verilən qərarların yerinə yetirilməsinədək müvəqqəti hüquqi müdafiə vasitəsinin əldə edilməsi prosedurlarının müddəti haqqında məlumat mövcuddurmu?

---

⁴Şübhəli şəxsin polis, prokurorluq və ya məhkəmə tərəfindən cinayətdə təqsirli hesab edildiyindən asılı olmayaraq, cinayət işlərində məlumatlara ittihamın irəli sürüldüyü andan etibarən sərf olunan vaxt daxil olmalıdır.

İKİNCİ GÖSTƏRİCİ: İCRAAT MÜDDƏTİ ÜÇÜN MÜƏYYƏN EDİLMİŞ STANDARTLAR

Məhkəmə icraatlarının müddətinin qiymətləndirilməsi, planlaşdırılması və şəffaflığının təmin edilməsi məqsədilə, məhkəmə icraatlarının müddətləri üçün optimal (minimum, maksimum) standartlar və hədəflər müəyyən edilməli və ədliyyə sisteminin istifadəçiləri üçün əlçatan olmalıdır. Bu standartların maraqlı tərəflər (hüquq mütəxəssisləri, ictimaiyyət nümayəndələri və s.) ilə konsultasiyalar əsasında hazırlanması məsləhət görülür.

• Məhkəmə icraatları üçün optimal zaman çərçivəsinin müəyyən edilməsi

3.Məhkəmə icraatlarının müvafiq növləri üçün optimal zaman çərçivəsi müəyyən etmişinizmi?

a.Məhkəmə icraatlarının müvafiq (adekvat, optimal) müddəti üçün hər hansı milli standartlar varmı? Həmin standartlar əksər növ (məsələn: ailə-məişət, məşğulluq, qətl və tərxisəlinməz məsələlər) cinayət işinə aid edilmirmi?

b.Məhkəmələr icraat növlərinin müddəti üçün xüsusi "hədəflər"-dən (istiqamətləndirici zaman çərçivəsi) istifadə edirlərimi?

c.Hakimlər və digər məhkəmə rəsmiləri, digər agentlik və ya orqanlar (məsələn: Ədliyyə Nazirliyi, Məhkəmə Şurası, Məhkəmə xidmətləri) müxtəlif cinayət işlərinin müddətini müntəzəm olaraq planlaşdırır və nəzərdən keçirirlərimi?

• Müddətin öncədən proqnozlaşdırıla bilməsi

4.Məhkəmə icraatlarının müddəti iştirakçılar tərəfindən proqnozlaşdırıla bilərmi (tərəflər, vəkllər, digərləri)?

a.Məhkəmə icraatlarının müddəti haqqında məlumat milli səviyyədə ictimaiyyət üçün açıqdırmı (yuxarıda 2-ci bəndə nəzər salın)?

b.Ədliyyə sisteminin məhkəmələri və ya bölmələri istifadəçiləri konkret məhkəmə icraatlarının proqnozlaşdırıla bilən müddəti ilə bağlı məlumatla təmin edirmi?

c.Hakimlər və məhkəmələr ayrı-ayrı məhkəmə icraatlarının müddətini planlaşdırmağa və iştirakçılar ilə birgə proses üzrə müəyyən fəaliyyətlərin (tədbirlərin) müddətini hesablamağa cəhd edirlərimi?

ÜÇÜNCÜ GÖSTƏRİCİ: MƏHKƏMƏ İŞLƏRİNİN YETƏRİNCƏ İŞLƏNİB HAZIRLANMIŞ TİPOLOGİYASI

Məhkəmə icraatları standartlarının və ümumi müddətinin real və müvafiq planlaşdırılması müəkkəblik dərəcəsi və orta müddət (məhkəmə işlərinin tipologiyası) nəzərə alınmaqla, məhkəmə işlərinin yetəri qədər diqqətli qruplaşdırılmasını (nə həddən artıq cilasız nə də çox təfsilatlı) tələb edir.

• Zaman sərfiyatı baxımından məhkəmə işlərinin tipologiyası

5. Məhkəmə işləri mürəkkəbliik dərəcəsi və müddətinə əsasən qruplaşdırılırmı?

a. Bu təsnifat əksər məhkəmə işi növlərini əhatə edirmi?

b. Hər bir kateqoriya üçün məhkəmə tərəfindən işə baxılması üçün lazımi vaxt ölçüsü mövcuddurmu (hakimlər; məhkəmə rəsmiləri və digər heyət tərəfindən sərf olunan vaxt)?

c. Xüsusi prosessual mərhələlərin başa çatdırılması üçün nəzərdə tutulan və ya minimum zaman göstəricisi mövcuddurmu (məsələn: işin qaldırılması üçün istifadə edilən sənədlərin təqdim olunması; şifahi dinləmədən öncə məhkəmə işinin hazırlanması)?

DÖRDÜNCÜ GÖSTƏRİCİ: MƏHKƏMƏ İCRAATLARINA NƏZARƏT BACARIĞI

Vaxtın düzgün idarə edilməsi üçün məhkəmə prosesinin hər bir mərhələsinin müddətini nəzərə almalıdır. Bu məqsədlə ən mühüm və səciyyəvi mərhələlərin müddəti qeydə alınmalı və təhlil olunmalıdır ("məhkəmə icraatında mərhələlər") (bu mərhələlər aşağıdakı mətndə yalnız nümunə kimi sadalanır).

• Proses çərçivəsində ən mühüm tədbirlərin vaxtı haqqında məlumatın toplanması

6. Yubanmaların harada və nə üçün ortaya çıxdığını müəyyən etmək məqsədi ilə işlərin əksər növlərinin ən mühüm mərhələlərinin vaxtını müşahidə edir və bu haqda məlumat toplayırsınız mı?

a. Məhkəmə prosesinin aşağıda göstərilən ən mühüm məqamlarında və həmin məqamların arasındakı müddət ərzində məlumat toplayırsınız mı?

I. İşin qaldırılması⁵

II. Məhkəmə sənədinin qarşı tərəfə təqdim olunması

III. Qarşı tərəfdən cavabın əldə edilməsi

IV. Məhkəmə tərəfindən prosessual məsələ üzrə əmr

V. Hazırlıq iclaslarının və ya ilkin dinləmələrin istifadəsi və vaxtının müəyyən edilməsi

VI. Məhkəmə mərhələsinin başlanması (işin mahiyyəti üzrə ilk şifahi dinləmə)

VII. Texniki ekspertizanın mövcudluğu və müddəti

VIII. Hər bir məhkəmə işi üzrə işin mahiyyətinə əsaslanaraq dinləmələrin müddəti və sayı

IX. Məhkəmə araşdırmasının başa çatdırılması

X. Birinci instansiya məhkəməsində qərar qəbulu (ilkin qərarlar, müvəqqəti və yekun qərarlar)

⁵ Cinayət işlərində məlumatın toplanmalı olduğu ən mühüm məqamlara ittihamın polis, prokurorluq və ya məhkəmə tərəfindən irəli sürülməsindən asılı olmayaraq, şübhəli şəxsin cinayətdə təqsirləndirildiyi an daxildir.

XI. Birinci instansiya məhkəməsinin qərarının (hökümün) tərəflərə elan olunması və çatdırılması

XII. Hüquqi müdafiə vasitələrindən (apellyasiya və s.) istifadə və onların məhkəmə icraatının müddətinə təsiri

XIII. Apellyasiya dinləmələri və qərarlar

XIV. Yuxarı instansiya məhkəmələrində ilkin qərarlar və əmrlər (məsələn: məhkəmə qərarlarının elan edilməsi və ya səbəblərin açıqlanması)

XV. Apellyasiya və digər məhkəmə icraatlarının gedişatı və nəticələri (məsələn: qərarın ləğv edilməsi və ya işin yenidən baxılmaq üçün qaytarılması)

XVI. Digər (fövqəladə) mərhələlər və vasitələr (məsələn: işə yenidən və ya konstitusiya üzrə baxılması)

XVII. Qərarın effektivliyi və icrası

b. Məhkəmə icraatında iştirak edənlərə və ya geniş ictimaiyyətə yuxarıda a.) bəndində göstərilən məlumatlar əlçatandırımı?

c. Yuxarıda a.) bəndində göstərilən və əsassız yubanmaların müəyyən edilməsi və qarşısının alınması üçün istifadə olunan məlumatlar, icraatın sürətləndirilməsi və səmərəliliyinin artırılması istiqamətində planlaşdırma məqsədləri ilə istifadə edilirmi?

BEŞİNCİ GÖSTƏRİCİ: YUBANMALARIN DƏRHAL AŞKAR EDİLMƏSİ VƏ NƏTİCƏLƏRİNİN YÜNGÜLLƏŞDİRİLMƏSİ ÜÇÜN VASİTƏLƏR

Məhkəmə icraatlarının müddətinə nəzarət edərkən məhkəmə sistemi əlavə müddətlərin (yubanmaların) dərhal müəyyən olunması üçün mexanizmlər işləyib hazırlamalı və vəziyyətin aradan qaldırılması, eləcə də gələcək pozuntu hallarının qarşısını alınması üçün müvafiq səlahiyyətli şəxslərə və idarələrə dərhal məlumat verməlidir.

• Yubanmaların qarşısının alınması və aradan qaldırılması üçün aydın öhdəliklər

7. Lüzumsuz yubadılmaların müəyyən edilməsi və aradan qaldırılması ilə bağlı öhdəliklər aydın müəyyən edilə bilirmi?

• Xüsusi məhkəmə icraatlarının müntəzəm gedişatına nəzarət edən və məhkəmə icraatının mərhələsindən asılı olmayaraq, yubanmaların (birinci instansiya, apellyasiya) azaldılması məqsədi ilə müəyyən edilməsinə görə məsuliyyət daşıyan şəxs və ya idarə mövcuddurmu?

• Məsul şəxs və ya idarə lüzumsuz yubanmalar haqqında məhkəməyə, səlahiyyətli şəxslərə və ya idarəyə məlumat verməlidirmi? Məsul şəxs mövcud yubanmaları aradan qaldırmaq və ya gələcək ləngimələrin qarşısını almaq və məhkəmə icraatını sürətləndirmək üçün tədbirlər görə bilirmi? Heç bir addım atmadaqda və ya nəticə əldə edilmədikdə məsul şəxsə qarşı yönələn müvafiq tədbirlər mövcuddurmu?

• Yerli səviyyədə məhkəmə icraatlarının müddətinin adekvatlığına görə məsuliyyət daşıyan idarə mövcuddurmu? Həmin idarənin ləngimə hallarında tədbir görmək səlahiyyəti varmı?

• Fövqəladə hallarda davranış (böhranların idarə olunması)

8. Ləngimələri dərhal müəyyən etmək və bu ləngimələrin tərəflərə təsirini azaltmaq üçün prosedurlar mövcuddurmu?

- Məhkəmə prosesinin sonuna qədər tərəflər arasında münasibətlərin müvəqqəti tənzimlənməsi üçün müvəqqəti və ya aralıq tədbirlər mövcuddurmu (məsələn: məhkəmə icraatında olan ittiham ilə bağlı qərar və ya mübahisənin həlli)?

- Apellyasiya icraatı yekunlaşmadan məhkəmə qərarları icra olunma qüvvəsinə malik elan edilə və qüvvəyə minə bilərmi?

- Məhkəmə icraatını bilərəkdən və ya bilməyərəkdən yubadan iştirakçılara qarşı sanksiya (xəbərdarlıq, əvəzetmə, cərimə, maliyyə qərarları) tətbiq etmək mümkündürmü? Belə tədbirlərdən müntəzəm olaraq istifadə olunurmu?

• Məhkəmə icraatlarını sürətləndirmək üçün prosesual vasitələr

9. Məhkəmə icraatını sürətləndirmək və ləngimələrin qarşısını almaq üçün prosedurlar mövcuddurmu?

- Məhkəmə icraatlarının qeyri-müəyyən müddətə təxirə salınmasına icazə verilirmi? İcazə verilsə, belə hallar tez-tez baş verir və vaxtaşırı olaraq nəzərdən keçirilirmi? Məhkəmə vaxtaşırı olaraq bütün cinayət işlərini nəzərdən keçirir və "dondurulmuş" və ya dayandırılmış cinayət işlərinə yenidən baxılması qərarı verirmi?

- Məhkəmə icraatında xüsusi tədbirlərə vaxt məhdudiyyəti tətbiq etmək üçün tərəflər və ya icraat prosesinin digər iştirakçıları (hakimlər, müdaxiləçilər və s.) üçün hər hansı prosesual vasitə mövcuddurmu? Belə vasitələr səmərəlidir?

- Apellyasiya şikayəti yubatma taktikası kimi istifadə olunduqda, tərəflərin bu cür davranışının qarşısını almaq üçün prosedurlar mövcuddurmu?

ALTINCI GÖSTƏRİCİ: ƏDLİYYƏ SİSTEMİNDƏ VAXTIN İDARƏ OLUNMASI MƏQSƏDİ İLƏ MÜASİR TEXNOLOGİYALARDAN İSTİFADƏ

Müasir ədliyyə sistemləri ədliyyə sektorunda vaxtın düzgün idarə edilməsinə həm vaxt çərçivələrinə nəzarət, həm də statistik emal və strateji planlaşdırma məqsədi ilə müasir texnologiyalardan istifadə etməklə nail ola bilərlər.

• Məhkəmə icraatı müddəti və ləngimələrə informasiya texnologiyaları vasitəsilə nəzarət

10. Məhkəmə icraatları müddətinə nəzarət etmək üçün informasiya sistemindən səmərəli istifadə edilirmi?

- İşlərin hamısı/əksəriyyəti haqqında əsas məlumatlar informasiya sistemində daxil edilirmi (xüsusilə, 6.a bəndində qeyd olunan məlumatlar)?

- Məlumatları həm lokal (konkret hakimlər və məhkəmələr səviyyəsində) və mərkəzləşdirilmiş (məhkəmə administrasiyası və statistikasına görə məsuliyyət daşıyan idarələrdə) səviyyədə əldə etmək mümkündürmü?

- Tərəflər (və müvafiq olduqda, geniş ictimaiyyət) konkret icraatın mərhələsi və vaxtı haqqında (məsələn: məhkəmə dinləməsinin tarixi, dosyenin yeri) məlumatları internet və ya bənzər informasiya sistemindən əldə edə bilərlərmi?

- **İnformasiya texnologiyaları vaxt müddəti sahəsində statistik emal və planlaşdırma vasitəsi kimi**

11. İnformasiya texnologiyaları statistik hesabatların sürətli təqdim olunması və qərarverici səviyyədə planlaşdırmasına imkan verirmi?

- Yenilənmiş statistik məlumatların istənilən vaxt bütün məhkəmələr tərəfindən əldə edilməsi mümkündürmü?
- Statistik hesabatlar vaxtaşırı və yetərli tezliklə nəşr olunurmu?
- Məhkəmə icraatlarının müddəti və ləngimələr haqqında informasiya sistemindən toplanmış statistik məlumatlar strateji planlaşdırma üçün müntəzəm olaraq istifadə olunurmu?